

Beleidskader Kleine Windmolens in het buitengebied gemeente Nieuwkoop

Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling en Grondbedrijf (RO&G)
Oktober-2021

Inhoud

Beleidskader Kleine Windmolens in het buitengebied gemeente Nieuwkoop	1
Inhoud	2
Inleiding	3
Aanleiding	3
Gelijkmatig opwekken	3
Begrippen	5
Kleine Windmolen	5
Tiphoogte	5
Bestaande kaders en opvattingen	6
Rijk	6
Provincie Zuid-Holland	6
Gemeente Nieuwkoop	6
Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Noord	6
Resultaten Peiling Kleine Windmolens	7
De peiling	7
Resultaten per stelling (N=242)	7
Conclusie draagvlakmeting	10
Afwegingskader Kleine Windmolen buitengebied	11
Buitengebied en binnen de gebouwde kernen	11
Ruimtelijke randvoorwaarden	11
Randvoorwaarden wet- en regelgeving	12
Overige randvoorwaarden	12

Inleiding

Dit beleidskader geeft duidelijkheid over:

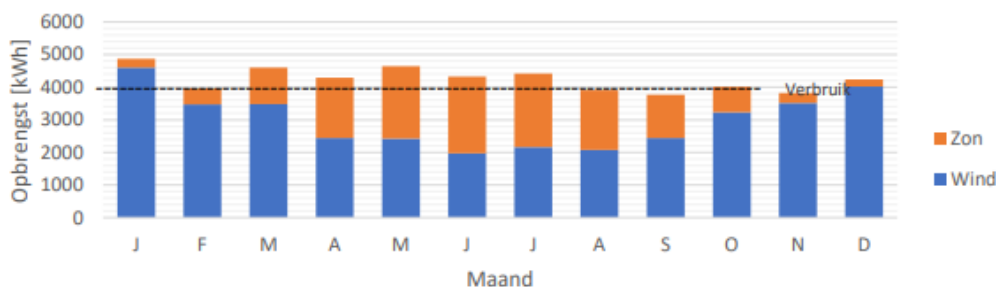
- Wat een kleine windmolen is,
- Waarom een kleine windmolen interessant is voor ondernemers,
- Wat het bestaande beleid zegt over kleine windmolens,
- Wat de uitkomsten zijn van de peiling kleine windmolens,
- Waar en hoe het plaatsen van kleine windmolens zal worden toegestaan &
- Welke eisen/randvoorwaarden aan het plaatsen van een kleine windmolen zitten.

Aanleiding

Duurzaamheid staat hoog op de agenda, dit wordt onderschreven in het Beleidskader Duurzaamheid 2019-2020. Duurzaamheid is een integraal onderwerp waar de gemeente samen met (lokale)stakeholders aan gaat werken. Het einddoel hierbij is om in 2050 een energieneutrale gemeente te zijn. Een groot onderdeel van de opgave bestaat uit de energietransitie. Hier wordt aan gewerkt middels een regionale energiestrategie (RES). Zon- en windenergie staan hierbij centraal, met bewezen technieken als zonnepanelen en windturbines. Ondernemers vervullen in de RES ook een rol. Zij dienen hun bedrijfsvoering duurzamer uit te gaan voeren, denk hierbij aan de energiebesparingsplicht. Ook hier is het einddoel om een energieneutrale bedrijfsvoering te realiseren. Dat uit zich in een grote toename van zonnepanelen op daken, terwijl het gebruik van windenergie achter blijft. Onder agrariërs is interesse voor het plaatsen van (kleine) windmolens. Hieruit is een werkbezoek van de gemeenteraad aan een kleine windmolen voort gekomen. Echter bieden huidige bestemmingsplannen daar geen ruimte voor. Om hierin de mogelijkheden te onderzoeken, heeft in de raadsvergadering van de gemeente Nieuwkoop van 6 februari 2020 de gemeenteraad middels een motie opdracht gegeven tot een draagvlakmeting voor kleine windmolens in het buitengebied. Met de draagvlakmeting is de eerste stap gezet naar het ontwerpen van een afwegingskader voor kleine windmolens in het buitengebied van de gemeente Nieuwkoop.

Gelijkmatig opwekken

Ondernemers zijn steeds vaker op zoek naar duurzame oplossingen voor hun energiehuishouden. In het buitengebied kunnen agrariërs hun (stal)daken vol leggen met zonnepanelen. De panelen wekken energie op wanneer de zon schijnt. Deze energie kan dan worden gebruikt voor de bedrijfsvoering of wordt bij een overschot terug geleverd aan het net. Het probleem hierbij is dat er in de winter onvoldoende energie wordt opgewekt met de panelen. Om dit op te lossen kan er gebruik gemaakt worden van windenergie, door middel van een kleine windmolen. In de maanden waarin er te weinig energie door de panelen wordt opgewekt kan dit worden aangevuld door windenergie, zie Figuur 1. Dit wordt gelijkmatige opwek genoemd, waarbij men uitgaat van zon in de zomer en wind in de winter. Bijkomend voordeel is dat er vaak geen nieuwe (groot)aansluiting hoeft te worden gemaakt voor een kleine windmolen. Op dit moment is er voor het realiseren een nieuwe (groot)aansluiting al snel een wachttijd van anderhalf jaar.

Figuur 1. Gelijkmatig opwekken door zon en wind.

Bron: E.A.Z. Wind

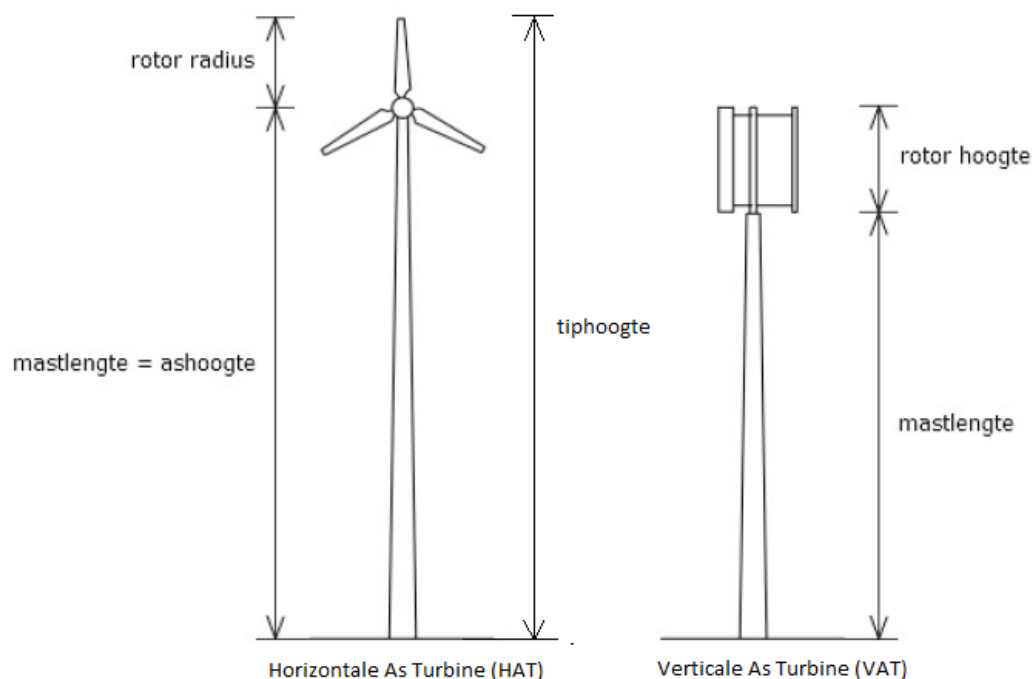
Door de mogelijkheid van gelijkmatig opwekken met zon- en wind sluit dit beleidskader goed aan bij de motie 'Zon op grote daken'. Hierbij worden eigenaren van grote daken gestimuleerd om hun daken te benutten voor zonne-energie. Met name voor ondernemers in het buitengebied liggen hier koppelkansen met windenergie.

Begrippen

Om meer duidelijkheid te bieden over het onderwerp zullen er een aantal begrippen omtrent de kleine windmolen worden toegelicht.

Kleine Windmolen

Onder kleine windmolen wordt een windmolen met een ashoogte/mastlengte van maximaal vijftien meter verstaan. De tiphoogte bedraagt maximaal 25 meter. De term windturbine wordt niet gebruikt omdat dit vaak een verwijzing is naar een grote turbine (ashoogte > 90 m). De kleine windmolen is gericht op individueel gebruik wat wordt gelinkt aan (agrarische) bedrijven. Kleine windmolens worden, met name door de gestelde randvoorwaarden, niet ingezet voor het van stroom voorzien van individuele woningen. Op dit moment zijn er grofweg twee soorten kleine windmolens te onderscheiden. Er zijn windmolens met een horizontale as en windmolens met een verticale as. In Figuur 2 worden de begrippen omtrent de kleine windmolen nader toegelicht.

Figuur 2. Verschillende soorten kleine windmolens

Een kleine windmolen die op dit moment veel gebouwd wordt, is de windmolen welke grotendeels bestaat uit circulaire onderdelen. Zo zijn de rotorbladen gemaakt van hout. Daarnaast wordt er gebruikt gemaakt van gedekte kleuren welke goed in het landschapsbeeld passen. Dit betreft een windmolen met een ashoogte van 15 meter. Uiteraard zijn er meerdere varianten, elk met hun eigen voordelen. Zie bijlage 1. voor een factsheet.

Tiphoogte

Onder tiphoogte wordt de som van de mastlengte/ashoogte en de wieken/rotors in verticale stand verstaan. Zie Figuur 2. voor een voorbeeld.

Bestaande kaders en opvattingen

Om een beter beeld te krijgen over de kaders en wetgeving omtrent kleine windmolens zal het beleid per instantie en overheidslaag worden toegelicht.

Rijk

Het Rijk voert geen specifiek beleid voor kleine windmolens. Uiteraard heeft het Rijk duurzaamheidsambities, maar zij ziet daarin voor kleine windmolens tot nog toe slechts een bescheiden rol weggelegd. Er is dan ook geen stimuleringsprogramma voor kleine windmolens.

Provincie Zuid-Holland

Een bestemmingsplan kan voor gronden buiten het bestaand stads -en dorpsgebied kleine windmolens met een ashoogte tot 15 meter toelaten. Ook kan een bestemmingsplan voor gronden binnen het bestaand stads- en dorpsgebied of voor gronden binnen het glastuinbouwgebied kleine en middelgrote boerderijmolens met een ashoogte tot 45 meter toelaten, voor zover dat passend is bij de lokale situatie.

Gemeente Nieuwkoop

De gemeente Nieuwkoop heeft duurzame ambities welke zijn vastgesteld in het Beleidskader Duurzaamheid en het Duurzaamheidsprogramma 2021-2024. Er wordt ingezet op het gebruik van duurzame energiebronnen zoals zon en wind. De gemeente wil hierin een faciliterende rol spelen. Het bestemmingsplan voorziet (nog) niet in de mogelijkheid voor het toestaan van kleine windmolens in het buitengebied.

Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Noord

LTO Noord herkent de behoefte onder agrariërs om, middels kleinschalige boerderijmolens, windenergie op te wekken binnen het eigen bouwvlak. Kleinschalige windenergie is nodig om agrarische bedrijven energieneutraal te maken. De extra opgewekte stroom kan via het net terug geleverd worden aan de markt. Derhalve kan deze opgewekte stroom gezien worden als een deeloplossing van het energieneutraal maken van agrarisch Nederland. Daarnaast zijn kleinschalige boerderijmolens relatief eenvoudig te realiseren. Bovendien is er vrijwel geen maatschappelijke kritiek op de betreffende boerderijmolens. LTO Noord wil graag dat de realisering van kleinschalige boerderijmolens ruimtelijk mogelijk wordt gemaakt. De ruimtelijke mogelijkheden moeten ruim zijn. De randvoorwaarden die nodig zijn om een kleine boerderijmolen op boerderijen rendabel te maken, zijn namelijk zeer divers. LTO Noord pleit daarbij voor het ruimtelijk mogelijk maken van boerderijmolens met een ashoogte van maximaal 35 meter, gebouwd op het eigen bouwvlak. Een dergelijke boerderijmolen biedt voldoende rendabiliteit voor agrarische bedrijven. Het maakt agrarische bedrijven energieneutraal en het wekt daarbij ook nog extra stroom op. Boerderijmolens van 35 meter passen volgens LTO uitstekend in het landschap en levert vrijwel geen maatschappelijke kritiek op.

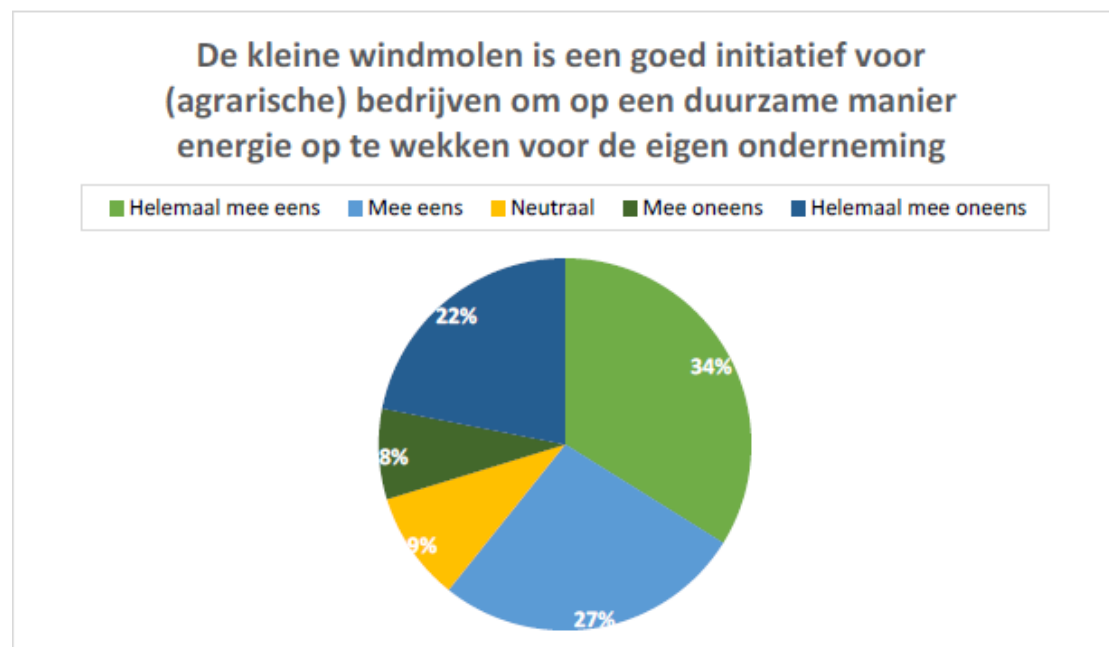
Resultaten Peiling Kleine Windmolens

Dit hoofdstuk beschrijft de peiling voor de draagvlakmeting en de belangrijkste resultaten.

De peiling

Om uitvoering te geven aan de motie 'Kleine windmolens', welke werd aangenomen tijdens de raadsvergadering van 6 februari 2020, is een draagvlakmeting uitgevoerd. De draagvlakmeting bestond uit een peiling via het platform Denk mee. De peiling 'Kleine windmolens in het buitengebied' bestond uit vijf stellingen. Van eind maart tot 1 juni heeft de peiling open gestaan. Inwoners hebben daarmee ruim twee maanden de tijd gehad om de peiling in te vullen. Via de gemeentelijke communicatiekanalen is er ruchtbaarheid aan de peiling gegeven. Er is op meerdere manieren contact gezocht naar inwoners toe. Denk hierbij aan de gemeentelijke kanalen, Nieuwkoop Nieuws en artikelen in de lokale media zoals de Nieuwkoper. De boodschap met de vraag om deel te nemen aan de peiling is herhaaldelijk op de gemeentelijke kanalen gezet. Uiteindelijk heeft dit geleid tot 242 respondenten.

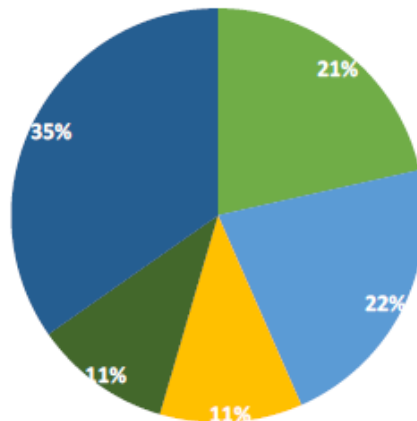
Resultaten per stelling (N=242)

Uit de resultaten wordt duidelijk dat het merendeel van de respondenten positief staat tegenover de stelling. Hiermee kunnen we zeggen dat er een lichte positieve houding is tegenover de kleine windmolen als duurzame opwekker van energie voor de eigen onderneming.

Kleine windmolens passen in de omgeving en het landschap van de gemeente Nieuwkoop

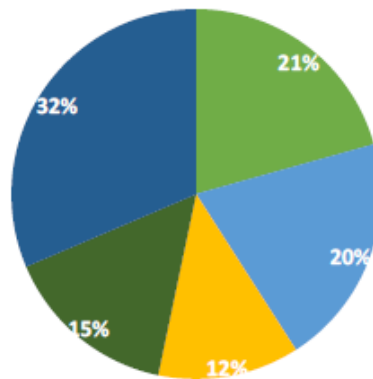
■ Helemaal mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Helemaal mee oneens

Bij deze stelling is te zien dat het merendeel van de respondenten het helemaal oneens is met de stelling dat kleine windmolens passen in het landschap van de gemeente Nieuwkoop. Echter iets breder kijkend is te zien dat het totaalbeeld eens/oneens ongeveer gelijk is.

Het moet mogelijk zijn voor particulieren/investeerdere om kleine windmolens te realiseren en hier financieel voordeel uit te halen.

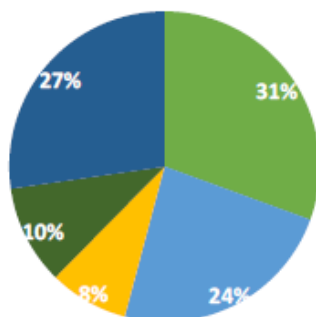
■ Helemaal mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Helemaal mee oneens

Bij deze stelling is het merendeel van de respondenten het helemaal oneens met de stelling. Ook het totaalbeeld geeft aan dat er meer respondenten het oneens zijn met de stelling dan het eens zijn met de stelling. Dit geeft dus aan dat er niet positief wordt gekeken naar mogelijkheden voor particulieren/investeerdere om kleine windmolens te realiseren in het buitengebied.

De gemeente Nieuwkoop moet het mogelijk maken voor (agrarische)bedrijven om kleine windmolens te plaatsen nabij hun onderneming

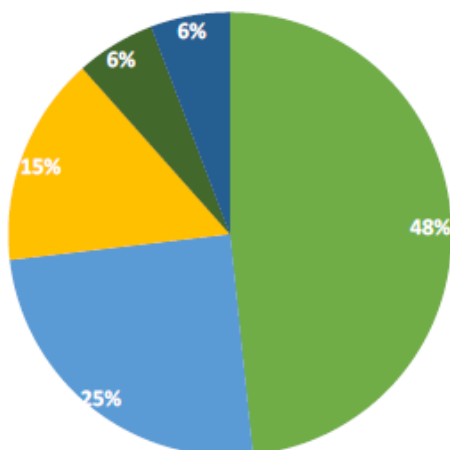
■ Helemaal mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Helemaal mee oneens

Bij deze stelling springt in het oog dat het merendeel van de respondenten het helemaal eens is met de stelling. Het totaal aantal respondenten dat het eens is overstijgt de respondenten die het oneens zijn. We kunnen hier voorzichtig stellen dat de respondenten grotendeels positief staan tegenover het mogelijk maken voor (agrarische) bedrijven om een kleine windmolen te plaatsen nabij hun onderneming.

Bewoners moeten betrokken worden bij een initiatief tot het plaatsen van een kleine windmolen

■ Helemaal mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Helemaal mee oneens

Bij deze stelling is het zeer duidelijk dat de respondenten graag zien dat bewoners moeten worden betrokken bij een initiatief tot het plaatsen van kleine windmolens. Zoals de grafiek ook aangeeft heeft het overgrote deel van de respondenten positief op de stelling gereageerd.

Conclusie draagvlakmeting

Wanneer we alle resultaten samenvoegen en kijken naar de reacties die ook op de peiling zijn binnen gekomen, kunnen we tot de volgende conclusie komen: Het merendeel van de invullers staat positief tegenover het initiatief om duurzaam energie op te wekken met een kleine windmolen in het buitengebied. Ook het mogelijk maken voor bedrijven in het buitengebied om een kleine windmolen te plaatsen kunnen we voorzichtig positief opvatten. Wel werd er via de reacties benadrukt dat er geen ecologische teloorgang aan verbonden moet zitten. Op de vraag of een kleine windmolen in het landschap van de gemeente Nieuwkoop past is geen éénduidig antwoord op te geven omdat de reacties op 50/50 uitkomen. Ook hierbij is via de mail een aantal reacties binnengekomen van voor- en tegenstanders waarbij ook werd gewezen op alternatieve energiebronnen. Waar wel een eenduidig antwoord op kwam was op de stelling over particulieren en investeerders. De invullers zien hier duidelijk geen mogelijkheden voor investeerders om te investeren in een kleine windmolen en hier financieel gewin uit te halen. Tot slot was het zeer duidelijk dat bijna iedereen het eens was met de stelling dat bewoners moeten worden betrokken bij het plaatsen van een kleine windmolen.

Met de resultaten van de peiling kan de voorzichtige conclusie worden getrokken dat er een afwegingskader voor kleine windmolens in het buitengebied kan worden opgesteld. Dit afwegingskader is dan ook het vervolg op de peiling.

Afwegingskader Kleine Windmolen buitengebied

Figuur 3. Kleine Windmolen bij een agrarisch bedrijf.

Buitengebied en binnen de gebouwde kernen

Dit afwegingskader wordt onderdeel van het bestemmingsplan landelijk gebied. Hiermee wordt het mogelijk gemaakt voor ondernemers in het buitengebied om een kleine windmolen nabij de onderneming te plaatsen, zo lang dit aan de eisen uit dit afwegingskader voldoet. Met de eisen uit het afwegingskader wordt ook het binnengebied, dus binnen de dorpskernen, uitgesloten van de mogelijkheid om een kleine windmolen te plaatsen. Het is dus voor inwoners die binnen de dorpskernen wonen niet mogelijk om een kleine windmolen te plaatsen. De factoren overlast en veiligheid zijn hierbij leidend.

Ruimtelijke randvoorwaarden

De volgende ruimtelijke voorwaarden zijn van toepassing:

1. De kleinschalige windmolen wordt geplaatst:
 - a. achter het hoofdgebouw, tenzij wordt aangetoond dat er geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het ruimtelijk beeld en de cultuurhistorische karakteristiek van het erf en de omgeving; en ook
 - b. binnen het bouwvlak; en ook
 - c. op een passende plek in het erfensemble
 - d. niet in Natura 2000 gebied
2. Kenmerken van de kleinschalige windmolen:
 - a. De ashoogte van een kleinschalige windmolen bedraagt niet meer dan 15,00 meter, gemeten vanaf de gemiddelde hoogte van het bestaande aansluitende afgewerkte maaiveld.
 - b. Ten aanzien van de kleurstelling wordt een gedekte kleur geadviseerd die aansluit bij het landschap en niet opvallend is;
 - c. De windmolen is geen drager van opvallende reclame-uitingen;

- d. Windmolens moeten in hun verschijningsvorm in werkende en in de rusttoestand een evenwichtig beeld vertonen. Kleine windmolens hebben dus minimaal drie wieken.
3. De afstand van een kleine windmolen tot:
- a. een andere kleinschalige windmolen bedraagt minimaal 30,00 meter;
 - b. de meest nabijgelegen woonbestemming of een andere bestemming waar mensen permanent verblijven, niet zijnde een bedrijfswoning, bedraagt minimaal 100 meter;
 - c. openbaar gebied is zodanig dat de wieken of de constructie van de kleinschalige windmolen niet overhangt boven openbaar gebied.
4. De gemeente Nieuwkoop kan nadere eisen stellen aan de plaats, omvang en gebruik van de kleinschalige windmolen ten behoeve van:
- a. de bezonnings situatie;
 - b. lichttoetreding in nabijgelegen bebouwing;
 - c. zichtlijnen of visuele hinder;
 - d. het voorkomen van slagschaduw;
 - e. risico's voor gevoelige of kwetsbare objecten;
 - f. geluidshinder, voor een kleine windturbine met een rotordiameter van 2 meter of meer is een melding activiteitenbesluit milieubeheer verplicht, waarbij ook een akoestisch onderzoek een verplichting is;
 - g. de mogelijkheid tot voortzetting dan wel uitbreiding van een bestaand bedrijf.

Randvoorwaarden wet- en regelgeving

1. Kleinschalige windturbines moeten aan alle relevante wet- en regelgeving voldoen, met speciale aandacht voor de Wet milieubeheer.
2. Bij de aanvraag dient de aanvrager zijn verzoek te onderbouwen met de in de NWEA Afvinklijst genoemde aspecten van de aanvraag, te weten: situatietekening, tekening windturbine, constructieberekeningen windmolen, constructieberekeningen fundering en de milieumelding: geluidsproductie informatie
3. Bij de aanvraag dient een landschappelijk inrichtingsplan te worden overlegd, zodat de molen zo goed mogelijk ingepast wordt en het niet ten koste gaat van de aanwezige beplanting (uiteraard rekening houdend met windbelemmering)

Overige randvoorwaarden

Voor een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor een kleinschalige windturbine gelden, naast de bovenstaande randvoorwaarden, ook de volgende regels:

1. De energieopwekking van de kleinschalige windturbine is enkel ten behoeve van het verbruik van het (agrarische) bedrijf en/of aangrenzende percelen. Het aantal kleine windmolens per bedrijf is daarom gemaximeerd op drie;
2. Indien in een lintbebouwing al kleinschalige windmolens zijn geplaatst geldt dat de hiervoor gekozen locatie in het erfensemble (indien mogelijk) trendsettend is voor volgende aanvragen in de lintstructuur.